

Handläggare
Henri Dehaim
08-508 26 357**Till**
Trafiknämnden
2025-09-25

Renovering av trappa mellan Sergels torg och Brunkebergsterrassen. Genomförandebeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden beslutar att godkänna trafikkontorets förslag till genomförande av projekt Renovering av trappa mellan Sergels torg och Brunkebergsterrassen till en investeringsutgift om 15 miljoner kronor.
2. Trafiknämnden beslutar att ge trafikkontoret i uppdrag att genomföra upphandlingar samt teckna avtal inom ramen för genomförandebeslutet.
3. Trafiknämnden anmäler beslutet till fastighetsnämnden och norra innerstadens stadsdelsnämnd.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefUlrika Falk
AvdelningschefKarin Tufvesson Hjelmfeldt
Enhetschef

Sammanfattning

Trafikkontoret föreslår en renovering av trappan mellan Sergels torg och Brunkebergsterrassen. Trappan är i allmänt dåligt skick med trasiga steg i trappan och fasader som börjat lossna. Markvärmesystemet i trappan är sedan länge ur funktion vilket medfört att trappan behöver handskottas och sandas vintertid.

Trappan har en viktig funktion i gångflödet mellan T-centralen och Hamngatan/Kungsträdgården. Vid Sergels torg länkar den ihop den nedre och övre nivån av torget framför Kulturhuset. Trappan är

även en viktig del av det demokratiska torget genom den integrerade talarstol som nyttjas vid demonstrationer, evenemang och firanden. Renovering av trappan är planerad till våren 2026.

Kontoret föreslår att trafiknämnden beslutar om genomförande av projekt Renovering av trappa mellan Sergels torg och Brunkebergsterrassen till en investeringsutgift om 15 mnkr.

Introduktion till projektet

Bakgrund

Sergels torg är ett av Stockholms mest centrala offentliga rum med många besökare. I södra delen av Sergels torg närmast Kulturhusets huvudentré länkar en trappa ihop den övre och nedre delen av torget. Trappan benämns ofta som ”talarstolstrappan”.

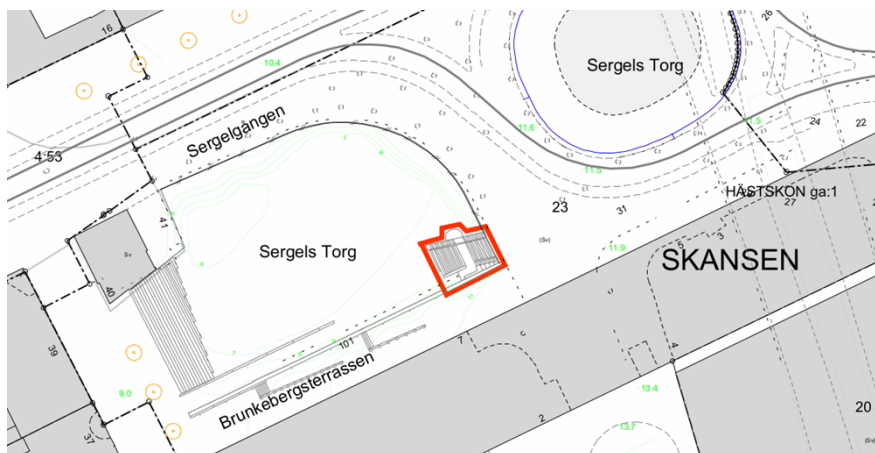
I samband med att ett program togs fram för en upprustning av hela Sergels torgs nedre nivå, 2020–2023, konstaterades att upprustningsbehovet av trappan är stort. Trappan är i allmänt dåligt skick med trasiga steg i trappan och fasader som börjat lossna. Markvärmesystemet i trappan är sedan länge ur funktion vilket medfört att trappan behöver handskottas och sandas vintertid.

På grund av det stora behovet av upprustning kan trappan med fördel renoveras i en egen entreprenad som ett första steg inför en framtida större upprustning av hela Sergels torgs nedre nivå.

En programutredning för den stora paradtrappan upp mot Drottninggatan och för talarstolstrappan finns framtagen 2023. Därefter har detaljprojektering för renovering av talarstolstrappan genomförts.

Ansvarsgränser

För trappans ytskikt ansvarar trafikkontoret och för underliggande konstruktioner, förråd och lokaler ansvarar fastighetskontoret.

Orientering över Sergels torg med trappan upp mot Brunkebergsterrassen, talarstolstrappan.

Mål och syfte

Projektet genomförs för att återställa talarstolstrappans funktioner till ursprungligt skick med fungerande markvärme, trappsteg, fasader och tätskikt mot underliggande förråd och lokal. I samband med renovering av trappan föreslås mindre tillägg och förbättringar för att öka tryggheten och tillgängligheten i trappan.

Tydliga avgränsningar finns till omgivande torgytor på både övre och nedre nivån av Sergels torg. På den övre delen av Sergels torg har tätskiktsrenovering och ny beläggning nyligen genomförts på nästan hela torget utom närmast Kulturhuset. På ytan närmast Kulturhuset finns behov av tätskiktsförbättringar och ny beläggning men denna del är tydligt avgränsad från trappanläggningen i de fogar som finns mellan de olika anläggningsdelarna.

Befintlig situation

Sergels torg är ett av Stockholms mest centrala offentliga rum med många besökare. Talarstolstrappan i södra delen av Sergels torg byggdes 1998 och ersatte de tidigare nord-sydliga rulltrappor som fanns på platsen.

Trappan har en viktig funktion för gångflöden från den nedre delen av Sergels torg upp till Hamngatan och vidare bort mot Kungsträdgården. Trappan är även en viktig del av det demokratiska torget genom den integrerade och väl använda talarstolen som nyttjas vid demonstrationer, evenemang och firanden.

I trappan har det tidigare funnits markvärme men anläggningen är ur funktion sedan cirka 10 år och den går inte att reparera. Trafikkontoret saltar och sandar därför trappan för att kunna hålla

den öppna vintertid. Fogbruk har vittrat och beklädnadsstenar har börjat lossnat på trappans fasader. Begynnande läckage under trappan är delvis ett problem för underliggande lokal som används till förvaring av städmaskin och torgets säsongsmöblering. Förrådet används även som visitationsrum av polisen.

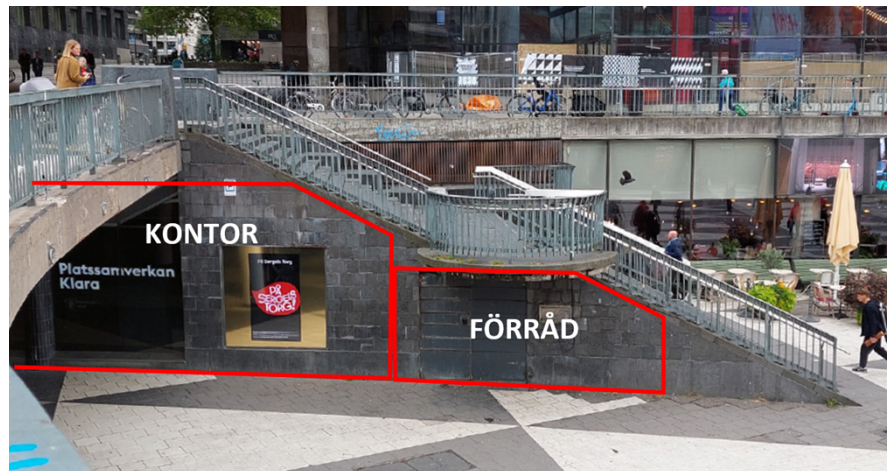
Under den övre delen av trappan inryms delar av en kontorslokal som används för stadsdelsförvaltningens verksamheter för platssamverkan Klara och Sergels torg. Det har funnits problem med läckage ned i denna lokal men det är okänt om det har varit via trappans tätskikt eller skett på annat sätt via annan del av konstruktionen över lokalen.

Trappan saknar i dagsläget egen belysning och upplevs som otrygg. Den allmänna belysningen av torget som sker från taket på Kulturhuset når inte hela trappan.

Upprustning av trappan är högt prioriterad av trygghets- och säkerhetssamordnare för norra innerstadens stadsdelsförvaltning.

Talarstolstrappan sedd från Kulturhusets nedre huvudentré.

Trappan med talartribunen över förrådsutrymmet.

Skador på fasad vid utrymningsdörr

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret i samråd med fastighetskontoret, norra innerstadens stadsdelsförvaltning, stadsbyggnadskontoret och stadsmuseet.

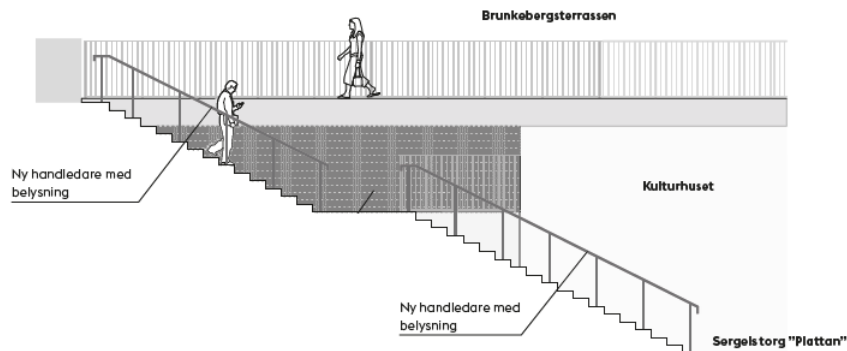
Åtgärdsförslag

Projektets innehåll

Projektet omfattar upprustning av hela talarstolstrappan utom den bärande konstruktionen som är i bra skick. Inga åtgärder görs i lokaler och förråd under trappan utom för de genomföringar för markvärme- och belysning som kommer ledas upp från källarvåning och garage.

Trafikkontoret
Stadsmiljö

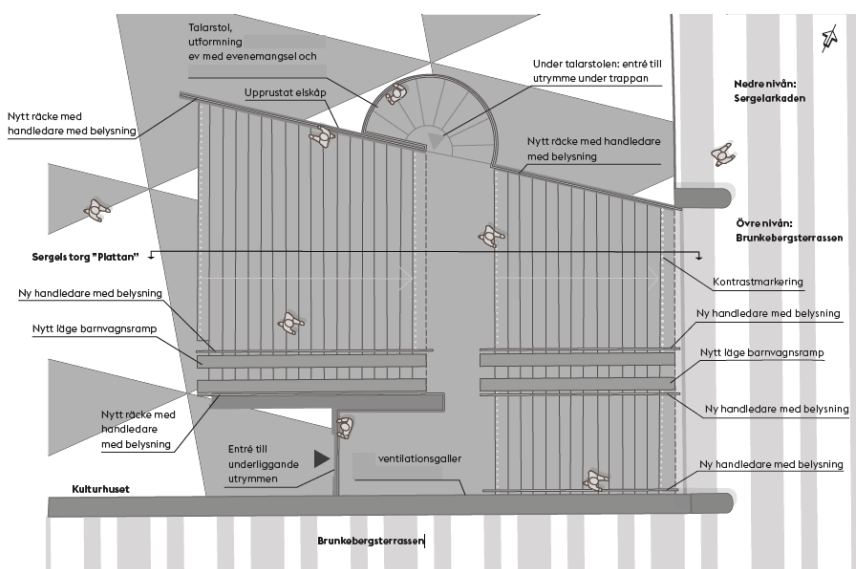
Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 357
Växel 08-508 27 200
henri.dehaim@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Förslag, sektion/vy

Upprustningen omfattar kortfattat:

- Rivning av alla befintliga ytskikt, fasader och trasig markvärmeanläggning
- Ny markvärmeanläggning i trappa och talarstol
- Nytt tätskikt
- Ny beklädnadssten i trappsteg och vilplan
- Nya fasader lika tidigare fasader
- Flyttad barnvagnsramp
- Mindre justering av höjdsättningen i trapploppet för bättre tillgänglighet
- Ny belysning i trappans handledare för att öka tryggheten
- Sittplatser/gradänger i trappan närmast Kulturhuset rivs

Förslag, plan

Trafikkontoret
Stadsmiljö

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 357
Växel 08-508 27 200
henri.dehaim@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Avvägningar

Projektet är en del av en tänkt framtida renovering av Sergels torgs nedre nivå men är väl avgränsat geografiskt och installationsmässigt

och kommer därför kunna utföras oberoende av en framtida renovering av torget.

Förslaget för trappan utgår från stadens vårdprogram för Sergels torg, som i sin tur vilar på en bebyggelsehistorisk inventering från 2017. Vårdprogrammet anger att det vid större åtgärder på torget bör övervägas att göra trappan mindre. Inom ramen för det efterföljande programarbetet för trappan har möjligheten till mindre justeringar av trappans utbredning studerats, men vinsterna har inte ansetts så stora att de motiverar en omfattande ombyggnation.

En minskning av trappans utbredning hade även fått stora konsekvenser för delar av Kulturhusets lokaler under/angränsande till trappan.

Befintliga kulturvärden

Sergels torg inklusive talarstolstrappan är blåklassificerade enligt stadsmuseets inventering. Blått är den högsta klassen och omfattar synnerligen kulturhistoriskt värdefull bebyggelse som motsvarar fordringarna för byggnadsminnen i kulturmiljölagen.

I ett första förslag till ombyggnad av trappan prövades en ny fasadlösning på talarstolstrappan som bättre skulle klara det höga slitaget och den utsatta miljön vid torget och under trappan. Den nya gestaltningen av fasaderna tog sin utgångspunkt i det ventilationsgaller som finns på mellannivån i trapploppet. Bygglov söktes för den nya fasadlösningen men både stadsbyggnadskontoret och stadsmuseet gjorde bedömningen att omgestaltningen var för omfattande och inte tillräckligt väl följde den ursprungliga gestaltningsidén.

Förslaget har därför arbetats om med utgångspunkt från utförandet från 1998 och alla fasader renoveras nu för att likna det tidigare utförandet. Endast en mindre del av fasaden på mellannivån i trappan görs om där det tidigare funnits sittgradänger. Dessa har utgått för att öka tryggheten.

Byggtekniska lösningar

Det är i Stockholm ovanligt att inrymma kontorslokaler under markuppvärmda trappor vilket medför att det saknas en typlösning för detta. I projektet har olika tekniska lösningar ställts mot varandra och utredningsarbetet har utmynnat i en lösning som i så stor utsträckning som möjligt uppfyller stadens standardiserade krav på trapp- och markvärmeanläggningar.

Markvärmeanläggningen kommer att vara vattenburen. Att anlägga en ny el-buren markvärmeanläggning är inte aktuellt ur drift-, underhåll- och hållbarhetssynpunkt bland annat för att driftsäkerheten och livslängden för el-burna markvärmeanläggningar är avsevärt lägre än för vattenburna markvärmeanläggningar.

Påverkan på befintliga verksamheter och trygghet

Både på torget och i anslutande fastigheter pågår verksamheter året runt. Renoveringen av trappan kommer att föranleda störningar på befintliga verksamheter ytmässigt, visuellt och bullermässigt. Det är omöjligt att helt undvika detta men en dialog har skett med kulturhuset, fastighetskontoret och norra innerstadens stadsdelsförvaltning för att minimera störningarna för verksamheterna. Sammantaget bedöms att en byggnation under vinter och vår medför minst konsekvenser för verksamheterna på och vid torget. För stadsdelsförvaltningens planering av verksamheterna på Sergels torg är det viktigt med lång framförhållning och tidig information om tidplan för renoveringen. Tid för byggnation är i dagsläget planerad till perioden januari-maj 2026.

Konsekvenser

Framkomlighet, trafiksäkerhet

Det föreslagna projektet medför inga konsekvenser för framkomlighet och trafiksäkerhet utom under själva entreprenadtiden, då t.ex. gående behöver ledas om till andra stråk.

Trygghet och jämställdhet

Projektet syftar till att göra talarstolstrappan och miljön runt denna till en mer attraktiv och trivsamt vistelsemiljö. En förbättrad belysning i trappan och att sittgradängerna tas bort kommer att öka tryggheten.

Påverkan på näringslivet

Projektet bidrar till en mer trivsamt vistelsemiljö vid Sergels torg vilket är positivt för platsen och omgivande näringsidkare, men under entreprenadtiden kommer störningar av verksamheterna vara oundvikliga med t.ex. begränsad möjlighet till uteservering i direkt anslutning till trappan. För att minimera störningarna och intäktsbortfall för angränsande restaurangverksamhet i Kulturhuset kommer kontoret sträva efter att byggarbetena till största delen sker under den del av året när restaurangen normalt inte har uteservering på torget.

Tidplan och genomförande

Tidplan

Aktivitet	2024	2025	2026
Genomförandebeslut (TN och ev. KF)		Q3	
Projektering	Q3-Q4		
Upphandling		Q4	
Entreprenad			Q1-Q2

Produktionsplanering och trafik under byggtiden

Som tidigare nämnts är det viktigt att arbetena förläggs så att verksamheterna på och runt torget påverkas i så liten omfattning som möjligt och därför planeras arbetena under perioden januari-maj.

Intressenthantering och kommunikation

Kommunikationsinsatser i syfte att säkerställa förståelse och acceptans från projektets intressenter kommer att ske via:

- Stockholms stads webb *Stockholm Växer*
- Stadens Facebooksida *Cykla och gå i Stockholm*
- Anslag på platsen vid förberedande arbeten
- Bygg- och informationsskyltar vid arbetsplatsen
- Direktkontakt med fastighetsägare

Ekonomi och finansiering

Investering

Investeringsutgiften för projekt Sergels torg, upprustning trappa mot Brunkebergsterrassen beräknas till 15 mnkr brutto baserat på projekterad detaljerad handling, enligt tabell nedan. Kontoret bedömer att projektet kan inrymmas inom kontorets långsiktiga plan. 2,1 mnkr har använts hittills för utredning, programarbete, projektering under åren 2023–2024.

Sammanfattning	Tidigare nedlagt (mnkr)	Kommande utgifter (mnkr)	Totalt (mnkr)
Utredning och projektering	1,4	0,0	1,4
Byggansvarigkostnader inkl. byggledning och risk	0,2	3,1	3,3
Entreprenad	0,5	9,3	9,8
Index		0,5	0,5
Summa utgifter	2,1	12,9	15,0
Netto	2,1	12,9	15,0

Kommentarer

Kostnaden för naturstensbeklädnad och stålarbeten utgör de enskilt största posterna i entreprenaden med en omfattning på ungefär hälften av entreprenadkostnaden. Då entreprenaden sker i en stadsmiljö med stora gångflöden och många angränsande verksamheter behövs extra åtgärder vid entreprenadområdet för att skydda omgivning och allmänhet.

Driftkostnader

En uppskattning av projektets drift- och underhållskostnader har gjorts och sammantaget bedöms den långsiktigt totala kostnaden vara mindre än idag. Driftkostnaden för vinterväg- och barmarksrenhållning kommer att minska men kostnaden för markvärme kommer att öka. Underhållskostnaderna kommer att minska då den tekniska livslängden på den nya anläggningen förlängs avsevärt.

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 0,9 mnkr från och med år 2027.

Kapitalkostnaderna som avser avskrivningar med en preliminär genomsnittlig avskrivningstid om 30 år och intern ränta om 2,8 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Risk/Osäkerhet

Störningar omgivning

Projektet har identifierat risker som framför allt rör störningar för omgivande verksamheter i form av buller.

Projektet hanterar detta genom att avsätta extra medel för kommunikation före och under byggskedet. Det planeras för en aktiv dialog med omgivande verksamheter så att de löpande får

tydlig information om projektet och möjlighet att i viss omfattning anpassa sin verksamhet.

Slut

Trafikkontoret
Stadsmiljö

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 357
Växel 08-508 27 200
henri.dehaim@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm